

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Прев 428/2020
11.02.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранка Станића, председника већа, Татјане Матковић Стефановић и Татјане Миљуш, чланова већа, у правној ствари тужиоца „АП Сидро“ ДОО Београд, ул. Гандијева број 126/11, чији је пуномоћник Владимир Путник, адвокат из ..., ул. ... број ..., против туженог ЈП „Електропривреда Србије“ Београд, ул. Балканска бр. 13, ради накнаде штете, вредност предмета спора 19.833.727,73 динара, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда Пж 3740/19 од 28.05.2020. године, у седници већа одржаној дана 11.02.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиоца изјављена против пресуде Привредног апелационог суда Пж 3740/19 од 28.05.2020. године.

ОДБИЈА СЕ захтев туженог за накнаду трошкова ревизијског поступка.

Образложење

Пресудом Привредног апелационог суда Пж 3740/19 од 28.05.2020. године одбијена је жалба тужиоца као неоснована и потврђена пресуда Привредног суда у Београду П 6492/17 од 22.03.2019. године, којом је, у ставу првом изреке, одбијен као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужени да му на име накнаде штете исплати износ од 19.833.727,73 динара са припадајућом законском затезном каматом. Ставом другим обавезан је тужилац да туженом на име трошкова парничног поступка исплати износ од 174.384,00 динара.

Против правноснажне другостепене пресуде тужилац је изјавио благовремену и дозвољену ревизију због погрешне примене материјалног права и због битних повреда одредаба парничног поступка из члана 407. Закона о парничном поступку.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду у границама прописаних чланом 408. Закона о парничном поступку („Сл. гласник РС“ бр. 72/11...) и утврдио да ревизија тужиоца није основана.

Побијана пресуда није захваћена битном повредом одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку на које се у

ревизијском поступку пази по службеној дужности. Неосновани су ревизијски наводи којима се указује на погрешну оцену појединих писаних доказа у списима, а посебно исказа сведока и то што није прихваћен тужиочев предлог за извођење доказа вештачењем. Такви ревизијски наводи по садржини представљају указивање да је побијана одлука захваћена битном повредом одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. Закона о парничном поступку, а у вези са чланом 8. Закона о парничном поступку, из којих разлога се другостепена пресуда не може побијати у ревизијском поступку. Другостепени суд је одлуку засновао на чињеничном стању које је првостепени суд утврдио оценом доказа, па самим тим не може бити повреде поступка пред другостепеним судом јер докази нису били цењени у поступку доношења одлуке која се побија ревизијом.

Предмет тужбеног захтева је накнада штете коју тужилац потражује од туженог услед неоснованог одбијања да прими предмет уговора о купопродаји.

Према чињеничном стању утврђеном од стране првостепеног суда, тужилац као продавац и тужени као купац били су у уговорном односу по основу уговора о купопродаји телескопске аутодизалице за тешке терене носивости 40 тона од 28.11.2016. године за цену од 43.000.000,00 динара без ПДВ-а. Уговорен рок испоруке није могао бити дужи од 90 дана од дана ступања на снагу уговора. После првобитног догађаја више силе – пожара на броду на ком је оштећена дизалица коју је тужилац био обавезан да испоручи туженом по уговору, тужени је тужиоцу одобрио писаним путем продужење рока за испуњење уговорних обавеза до 30.07.2017. године. Након тога, 25.07.2017. године, тужилац је обавестио туженог да је наступила нова околност коју тужилац сматра вишом силом, а услед којих је принуђен да од туженог тражи ново продужење рока за испуњење обавезе. Разлог за то је донета одлука суда у НР Кини од 28.04.2017. године којом је фабрици која производи предметну дизалицу онемогућено располагање имовином, услед чега дизалица није могла бити испоручена на време. На предметни захтев тужиоца тужени није одговорио и није тужиоцу доставио обавештење о накнадном продужењу рока. Тужени је дописом од 23.08.2017. године тражио од тужиоца достављање банкарске гаранције са продуженим роком важења, јер је уговор још увек био на снази, што је тужилац и учинио. Дана 18.09.2017. године тужилац је понудио туженом испоруку дизалице у уговорено место примопредаје у року од три дана, али је тужени одбио пријем дизалице са образложењем да тужилац није своју обавезу испунио у предвиђеном року. Након тога, тужени је активирао банкарску гаранцију и наплатио од тужиоца новчани износ из гаранције.

На основу овако утврђеног чињеничног стања нижестепени судови налазе да тужбени захтев није основан, због чега исти одбијају.

Према схватању нижестепених судова, спорни уговор између странака раскинут је писаном изјавом туженог од 18.09.2017. године, у смислу члана 18. став 1. Уговора и члана 124. Закона о облигационим односима, због не испуњења обавезе од стране тужиоца. Нижестепени судови су оценили да тужени није продужио рок за испуњење обавезе након 30.07.2017. године, до ког датума је тужени требало да испоручи дизалицу, те да су без утицаја на продужење уговора чињеница да је тужени 23.06.2017. године од тужиоца тражио продужење важења банкарске гаранције. На овај начин није дошло и до аутоматског продужења рока за испоруку уговорених добара, па

како је утврђено да је тужилац након 30.07.2017. године био у доцњи са испуњењем своје обавезе, нижестепени судови закључују да је тужени основано раскинуо уговор дана 18.09.2017. године, због чега одбијају тужбени захтев.

Ревизијом тужиоца оспорава се изнето становиште нижестепених судова. По оцени ревидента нижестепени судови су погрешно закључили да је тужени дописом од 18.09.2017. године дао изјаву воље којом раскида уговор од 28.11.2016. године. Тужилац сматра да у овом допису није садржана изричита изјава воље о раскиду уговора, нити је иста учињена сходно одредби члана 18. уговора, већ су нижестепени судови применили одредбу члана 124. Закона о облигационим односима. Ревидент сматра да на страни туженог није постојао нити један разлог због којег је одбио пријем дизалице, због чега је у складу са наведеним погрешно примењена и одредба члана 326. став 1. Закона о облигационим односима. Према становишту ревидента, нижестепени судови погрешно констатују да измене банкарске гаранције не значи измену главног уговора на основу ког је банкарска гаранција дата.

Врховни касациони суд не прихвата ревизијске наводе тужиоца.

Према налажењу Врховног касационог суда, правилно су нижестепени судови применили материјално право из члана 124. Закона о облигационим односима, на основу ког су утврдили да тужилац нема право на накнаду штете коју тужбом потражује. Тужилац је био у доцњи са испуњењем своје обавезе, па је тужени основано одбио пријем предметне дизалице, чиме је практично изјавио вољу да раскида уговор. Супротно наводима ревидента, на основу утврђеног чињеничног стања, не може се извући закључак да је тужени позитивно одговорио на захтев тужиоца од 25.07.2017. године за продужење рока испоруке, будући да је тужени у допису од 23.08.2017. године само захтевао продужење банкарске гаранције за добро извршење посла са роком важности најмање 30 календарских дана дуже од рока одређеног за коначно извршење посла у складу са чланом 13. Уговора.

Правилно нижестепени судови закључују да продужење важења банкарске гаранције не доводи до аутоматског продужавања и рока за испоруку, имајући у виду да је банкарска гаранција самосталан правни посао којим се банка обавезује према примаоцу гаранције да ће му за случај да му треће лице не испуни обавезу о доспелости измирити обавезу ако буду испуњени услови наведени у гаранцији. У том смислу, продужење важења банкарске гаранције не може утицати на садржину основног посла поводом ког је иста издата, па самим тим не може ни мењати уговорене рокове испоруке. Закључак тужиоца да је на тај начин, а и генерално пасивним држањем туженог, дошло до продужетка рока за испоруку, нема оправдања у релевантним одредбама Закона о облигационим односима којима је регулисано испуњење обавезе у одређеном року, а ни у уговорним одредбама којима су странке регулисале начин измене и допуне уговора.

Наиме, чланом 24. Уговора предвиђено је да су стране сагласне да се евентуалне измене и допуне уговора изврше у писаној форми, закључењем анекса уговора у складу са чланом 115. Закона о јавним набавкама. Имајући у виду да странке нису закључиле писани анекс у складу са наведеним чланом уговора, то се не може прихватити тужичева теза да је ћутањем тужени практично продужио рок за

испуњење обавезе. Није спорна чињеница да странке нису закључиле писани анекс уговора ни када је први пут тужилац захтевао продужење рока за испоруку због наступања више силе, али се у том случају тужени писаним путем изјаснио да прихвата продужење рока за испоруку до 30.07.2017. године, што није остављало дилему да ли је или није продужен рок за испоруку. Међутим, у ситуацији када такве изричите изјаве туженог нема, уз уговором предвиђену писану форму измене уговора, нема места тумачењу да је и поред тога дошло до продужења рока испоруке.

Без утицаја су ревизијски наводи да нижестепени судови нису применили члан 18. уговора којим је регулисан раскид, а којом одредбом је предвиђено да је купац пре раскида у обавези да достави писану опомену којом констатује непоштовање одредби уговора и да затим уколико продавац не испуни уговорне обавезе у року од 8 дана, захтева раскид уговора у наредних пет дана. Ово из разлога што је тужени већ једном продужио рок за испуњење обавезе тужиоцу, те како је било евидентно да тужилац неће испунити своју обавезу ни у том, накнадном року (произлази из обавештења тужиоца од 25.07.2017. године), то евентуални недостатак писане опомене у којој се указује на неуредност испоруке, нема такав значај на остваривање права туженог на раскид уговора који му придаје тужилац, јер се из свих околности случаја могло закључити да тужилац свакако неће испунити своју обавезу на време. Формалистичко тумачење уговорних одредби не може ићи на штету уговорне стране која и према уговору, али и према Закону о облигационим односима није крива за раскид уговора, те у том смислу ревизијски наводи о изостанку образложења нижестепених судова у погледу испуњености уговорених услова за раскид уговора, нису од утицаја на правилност побијане пресуде.

Имајући у виду да је право на накнаду штете у смислу одредбе члана 124. и 132. став 1. Закона о облигационим односима резервисано за уговорну страну која је уредно испунила своју уговорну обавезу или била спремна да то учини, те како је током поступка утврђено да тужилац није испунио своју обавезу у предвиђеном року, то је правилна одлука нижестепених судова којим су одбили тужбени захтев за накнаду штете.

На основу изложеног, Врховни касациони суд применом процесних овлашћења из члана 414. Закона о парничном поступку је одлучио као у изреци.

Применом одредбе члана 154. ЗПП-а, Врховни касациони суд је одбио захтев туженог за накнаду трошкова састава одговора на ревизију, јер наведени трошкови нису били нужни ради вођења парнице.

**Председник већа – судија
Бранко Станић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић